

Міністерство освіти і науки України

**Харківський національний аграрний університет
імені В. В. Докучаєва**

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ В
УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(22 грудня 2016 р.)**

Частина 1

Харків - 2016

УДК 631.17.001.76:339.92

*Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету менеджменту і економіки
Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва
(протокол № 6 від 21.12.2016)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

В.К. Пузік, чл.-кор. НААНУ, д-р с.-г. наук, професор; **В.М. Петров**, канд. екон. наук, професор університету; **О.І. Гуторов**, д-р екон. наук, професор; **О.В. Ульянов**, чл.-кор. НААНУ, д-р екон. наук, професор; **Т.І. Олійник**, д-р екон. наук, професор; **Т.А. Бутенко**, канд. екон. наук, доцент; **Ю.Л. Філімонов**, канд. екон. наук, доцент; **І.О. Шарко**, канд. екон. наук, доцент.

Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22 грудня 2016 р. У 2 ч. Ч. 1 / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х.: ХНАУ, 2016. – 318 с.

До збірника увійшли результати досліджень вітчизняних та іноземних науковців, аспірантів і студентів, які висвітлюють актуальні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектора України та інших країн.

Розраховано на вчених, викладачів, аспірантів та фахівців, які займаються питаннями інноваційного розвитку аграрного сектора економіки.

Видається за редакцією авторів.

© Харківський національний аграрний
університет ім. В.В. Докучаєва, 2016

ЗМІСТ

Секція 1. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА І СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Алієва А.Ю. Особливості механізму активізації інноваційного розвитку сільських територій	9
Андрух І. Стратегічний аналіз діяльності аграрних підприємств на внутрішньому ринку	12
Андрущенко А.М. Можливості фінансування розвитку сільських громад європейськими та міжнародними інституціями	15
Бабицька О.О. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки України: сучасний стан та перспективи	18
Бджоленко В. Управління матеріально-технічними ресурсами підприємства	22
Бержанір А.Л. Діяльність соціально відповідального бізнесу з розвитку сільських територій	24
Богашко О.Л. Оцінка людського капіталу сільських територій в умовах їх розвитку на інноваційній основі	28
Бондарева О.О. Ефективність виробництва ярого ячменю в Україні	32
Василішин С.І. Аналіз матеріаломісткості продукції у системі важелів зміцнення внутрішньої економічної безпеки сільськогосподарських підприємств	35
Васильченко А.М. Необхідність застосування стратегічного управління підприємствами України	37
Відомська З.О. Наукові підходи до розгляду сутності категорії «ефективність виробництва»	40
Восьмачкина Н.В. Актуальність підвищення продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах	43
Галкіна І.В. Аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: теоретико-методичний аспект	47
Геворкян Т.Г. Проблемы и перспективы инновационного развития аграрного сектора экономики в условиях интеграционных процессов	50
Гмиря В.П. Державна підтримка фінансування аграрного виробництва України	53

Гнатенко Є.Ю. Роль кадрового потенціалу в ефективності інноваційного забезпечення сільськогосподарського виробництва	57
Грубінка І.І. Кредит як фактор розвитку виробничих відносин	60
Гуторов О.І. Земельні інвестиції: сутність, класифікація, джерела формування.....	63
Гуторова О.О. Проблеми та перспективи інфраструктурного розвитку регіонів України	67
Дем'янишина О.А. Економіка сільських територій з погляду інноваційного розвитку.....	71
Дзюбенко О.М. Інтеграція лісового та сільського господарства як важлива передумова соціально-економічного розвитку сільських територій	75
Довга І.А. Фіскальне регулювання водокористування у сільському господарстві	78
Дьоміна В. В. Побудова теоретичних основ стратегічного управління на рівні регіону	80
Ємельянова Г. В. Розробка кадрової політики підприємства	83
Засядько А.В. Інновації в розвитку сільськогосподарського підприємства.....	86
Зеленський В.А., Зеленський А.В. Інноваційний вектор розвитку аграрного сектору економіки України	90
Іванько А. В. Особливості встановлення рівноваги за традиційного та інноваційного способів розвитку економіки.....	94
Калашнікова Т.В., Блудова В.В. Проблемні питання організації розрахунків за соціальним страхуванням в аграрному секторі	98
Калініченко О.В. Особливості енергоспоживання в процесі виробництва продукції рослинництва.....	102
Капітан М.В. Розвиток банківської системи України.....	106
Кирилюк І.М., Чвертко Л.А. Державне регулювання розвитку особистих селянських господарств населення в Україні	108
Кірдан О.П. Методологічні засади дослідження проблеми економічних наслідків від виробництва сільськогосподарської продукції для груп інтересів в Україні	112
Кондратюк Н.В. Застосування активних методів навчання у вивченні менеджменту	115

О. В. Калініченко, к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Рослинництво є однією з пріоритетних галузей національної економіки України. Сприятливі природно-кліматичні умови разом із географічними, транспортними й соціально-економічними чинниками визначають особливості сільського господарства як споживача та виробника енергії. Водночас, упродовж тривалого часу екстенсивний тип господарювання аграрної сфери спричинює недостатнє використання потенціалу галузі рослинництва, що зумовлено високим рівнем ресурсо- та енерговитрат. Тому підвищення енергетичної ефективності аграрної сфери національної економіки України потребує удосконалення шляхів та засобів використання енергії при виробництві сільськогосподарської продукції.

Виробництво продукції рослинництва – це процес генерування, розподілу та споживання енергії, уречевленої в чинниках виробництва.

Енергетична оцінка ефективності сільськогосподарського виробництва, на відміну від вартісної, дає можливість визначати результативність здійснених витрат незалежно від кон'юнктури ринку та інфляції.

Енергетична оцінка є також методологічною базою при здійсненні порівняльної оцінки ефективності використання природних ресурсів, енергетичних витрат та отриманої енергетичної цінності різних видів сільськогосподарської продукції.

З точки зору енергетичної оцінки рослинництво є галуззю сільськогосподарського виробництва, в якій відбувається перманентний процес перетворення поновлюваної енергії (фотосинтетична сонячна радіація, енергопотенціал ґрунту, температура повітря і ґрунту), непоновлюваної енергії (енергетичні ресурси – бензин, дизельне паливо, електроенергія; енергія, уречевлена в мінеральних та органічних добривах, пестицидах; енергія, уречевлена в насінні; енергія, уречевлена в техніці та обладнанні; енергія, уречевлена в будівлях та спорудах) та енергії живої праці на потенційну енергію органічної речовини.

Енергетична ефективність в рослинництві досягається шляхом оптимізації сукупних витрат енергії у розрахунку на одиницю продукції рослинництва без погіршення її якості за найменшого негативного впливу на навколишнє середовище.

Найбільш широко використовуваним показником, за яким визначають рівень енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва, є енергомісткість. Вона характеризує відношення сукупних витрат енергії на виробництво продукції рослинництва до валової продукції рослинництва. Тобто

величина енергомісткості відображає ступінь раціональності використання сукупних витрат енергії у процесі створення валової продукції рослинництва.

Підгалузі рослинництва мають значні відмінності у рівні енергомісткості. Зумовлено це їх технологічними особливостями, які мають вирішальний вплив на використання засобів і предметів праці та енергетичну ефективність виробництва продукції рослинництва. Серед вказаних особливостей слід виділити наступні групи: 1) біокліматичні умови; 2) рівень розвитку технологій виробництва; 3) технічне забезпечення; 4) організаційно-економічні чинники (рис. 1).

Першою особливістю енергоспоживання в рослинництві є те, що головним джерелом енергії для сільськогосподарських культур є фотосинтетична сонячна радіація, завдяки якій нагромаджуються органічні речовини.

Другу особливість енергоспоживання в рослинництві становить суттєвий вплив ентропії – рослинництво як відкрита агроєкосистема споживає енергії менше, ніж генерує її в навколишнє середовище.

Третя особливість – використання земельних ресурсів як незамінного засобу виробництва, який, на відміну від інших засобів виробництва, є одночасно предметом та засобом праці.

Четверта особливість – використання водних ресурсів, які безпосередньо беруть участь у створенні продукції рослинництва і сприяють її збільшенню та покращенню якості.

П'ята особливість – вплив кліматичних та погодних умов, які визначають оптимальний вибір основних сільськогосподарських культур, склад технологічних операцій та систему машин і агрегатів, обсяги робіт і тривалість виробничих циклів.

Шоста особливість – залежність виробництва продукції рослинництва від впливу біологічних процесів росту та розвитку сільськогосподарських культур, що призводить до того, що календарний робочий період не збігається з періодом виробництва.

Сьома особливість – залежність виробництва продукції рослинництва від біологічних властивостей видів та сортів сільськогосподарських культур, які мають різну врожайність та різну енергетичну цінність.

Восьма особливість – залежність виробництва продукції рослинництва від сезонності – призводить до інтенсивного використання системи машин і знарядь у рослинництві, а також впливає на неспівпадіння у часі надходження промислових товарів та вивезення продукції рослинництва.

Дев'ята особливість – залежність результатів виробництва від ступеня порушення екологічності виробництва, спричиненого негативним впливом виробництва на природні процеси та умови життя людини.

Десята особливість – результати виробництва залежать від технологій виробництва сільськогосподарських культур, які включають послідовність операцій, підібраних так, щоб витрати всіх ресурсів були оптимальними для одержання запланованого рівня урожайності та якості з дотриманням енергетичних, економічних та екологічних вимог.

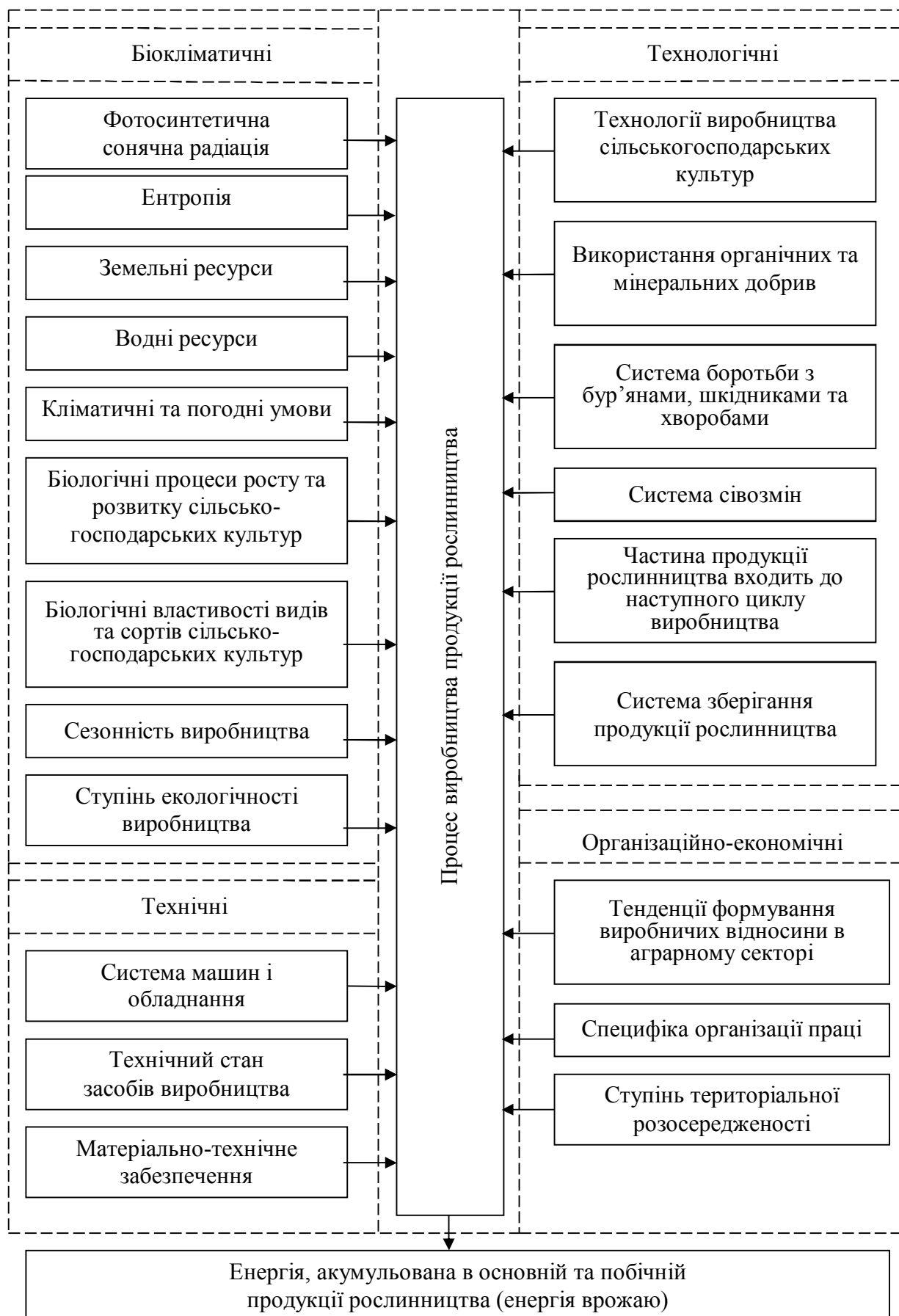

Рис. 1. Особливості енергоспоживання в процесі виробництва продукції рослинництва

Джерело: авторська розробка

Одинадцята особливість – результати виробництва залежать від використання органічних та мінеральних добрив, позитивна дія яких на родючість ґрунту триває кілька років, що рівнозначно залученню у господарське використання додаткових земельних площ.

Дванадцята особливість – результати виробництва залежать від застосування агротехнічних, хімічних та біологічних методів захисту посівів сільськогосподарських культур від бур'янів, шкідників і хвороб, що забезпечує збереження врожаю.

Тринадцята особливість – результати виробництва залежать від розміщення посівів у сівозміні, дотримання чергування сільськогосподарських культур, що дає можливість забезпечити їх елементами органічного і мінерального живлення в потрібній кількості, оптимізувати витрати праці та непоновлюваної енергії.

Чотирнадцята особливість – частина продукції рослинництва входить до наступного циклу виробництва (насіння), що зумовлює особливості раціонального формування основних і оборотних засобів.

П'ятнадцята особливість – продукція рослинництва, як правило, не може довго зберігатись без втрати своєї маси та якості, величина втрат залежить від особливостей виду та сорту, параметрів середовища і тривалості зберігання.

Шістнадцята особливість – результати виробництва залежать від використання системи машин, оптимізація їх складу і структури позитивно позначається на дотриманні строків та якості виконання технологічних операцій при виробництві сільськогосподарських культур.

Сімнадцята особливість – результати виробництва залежать від технічного стану засобів виробництва, дотримання належного технічного стану системи машин сприяє економії матеріальних ресурсів та зменшенню витрат непоновлюваної енергії.

Вісімнадцята особливість – результати виробництва залежать від забезпечення ефективного процесу виробництва продукції рослинництва, що сприяє повному використанню природного і виробничого потенціалу галузі рослинництва та підвищенню продуктивності праці.

Дев'ятнадцята особливість – результати виробництва залежать від тенденції формування виробничих відносин в аграрному секторі, що може по-різному впливати на енергетичну ефективність та результати господарсько-фінансової діяльності.

Двадцята особливість – залежність виробництва продукції рослинництва від наявності компетентних кадрів, специфіки організації праці (трудові ресурси у сільському господарстві замінюють частину біологічних процесів небіологічними).

Двадцять перша особливість – залежність виробництва продукції рослинництва від територіальної розосередженості, що призводить до значного обсягу перевезень вантажів та пробігів транспорту в ненавантаженому стані при його поверненні.

Таким чином, виробництво продукції рослинництва є складним процесом генерування, розподілу та споживання енергії, уречевленої в чинниках

виробництва, який має значні відмінності у рівні енергомісткості, що пов'язано із специфічністю використовуваних засобів і предметів праці, які, в свою чергу, обумовлені особливостями галузі.

УДК 93:336.77:338.3:631.11

М.В. Капітан, студент*

ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж», Україна

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківська система України – це складова економічної системи держави, що включає в себе Національний банк України; інші банки (резиденти та нерезиденти, зареєстровані у встановленому законодавством порядку на території України); небанківські фінансові установи, виключною діяльністю яких є прийняття вкладів, розміщення кредитів або ведення рахунків клієнтів; Фонд гарантування вкладів фізичних осіб; банківську інфраструктуру, а також зв'язки та взаємини між ними.

Починаючи з 2015 року Національний банк України щороку проводить класифікації системно важливих банків. Системно важливими є банки, діяльність яких впливає на стабільність банківської системи. Системна важливість визначається щорічно на основі таких критеріїв як загальний розмір активів, зобов'язань юридичних та фізичних осіб, системні взаємозв'язки в банківській системі (об'єм міжбанківського кредитування) та об'єм кредитування найважливіших секторів економіки.

Таблиця 1

Системно важливі банки в Україні станом на 2015 рік

№	Банк	Активи банку на 01.01.2015, млрд. грн.	Частка від розміру активів усіх банків в Україні на 01.01.2015, %
1	ПриватБанк	204,5	15,5
2	Ощадбанк	128,1	9,7
3	Укрексімбанк	125,9	9,5
4	Дельта Банк	60,3	4,5
5	Промінвестбанк	52,6	3,9
6	UniCreditBank	48,2	3,6
7	Райффайзен Аваль	46,8	3,5
8	Сбербанк Росії	46,7	3,5

** згідно даних НБУ [1]*

На основі вище наведених даних, можна помітити, що найбільшими банками України були ПриватБанк, Ощадбанк та Укрексімбанк сумарна кількість активів яких нараховувала 458,5 млрд. грн. Що цікаво, з восьми банків, що входять до статусу системно важливих, чотири з іноземним капіталом, а саме: Промінвестбанк, UniCreditBank, Райффайзен Аваль та Сбербанк Росії.

* Наук. керівник – Грубінка І.І., к.е.н., викладач.

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ
ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(22 грудня 2016 р.)**

Частина 1

За редакцією авторів
Відповідальна за випуск І.О. Шарко

Видавництво «Діса плюс»
Тел. (057) 768-03-15

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої
справи до Державного реєстру видавців, виготівників
та розповсюджувачів видавничої продукції: серія ДК
№ 4047 від 15.04.2011 р.

Підп. до друку 21.12.2016 р. Формат 60x84/16.
Гарнітура Таймс. Друк. цифровий.
Обсяг: 18,6 ум.-друк. арк., 25,0 обл.-вид. арк.
Тираж 50.

Віддруковано у друкарні ТОВ «ПромАрт»
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12
Тел.: (057) 717-28-80 e-mail: promart_order@ukr.net